

faragott, reneszánsz, 17–18. századi sírkövet és több koporsós temetkezést figyeltünk meg a beavatkozási terület Ny-i és É-i metszefalaiban, valamint a terület É-i felében, a mai felszíntől mért átlag 80–170 cm-es mélységben. Az előkerült sírok Tolcsva középkori oppidum 17–18. századi temetőjéhez tartozhattak. Így a régészeti megfigyelést követően, október 19-én megkezdtük a terület É-i felének megelőző feltárását.

A 2010. november 24-ig tartó kutatással mintegy 150 m²-en 45 sírt tártunk fel és dokumentáltunk. A sírok mindegyike megközelítőleg Ny–K tájolású. Az elhunytakat minden esetben koporsóban temették el. Nagyon sok esetben figyeltünk meg egymás fölé vagy egymásba temetkezést is. Ez alapján a temetőt relatíve hosszú ideig használhatták, vagy a temetőhöz tartozó terület nem volt nagy kiterjedésű. A talaj erősen savas kémhatása miatt a csontvázak igen rossz állapotban kerültek elő. A feltárt 45 sír közül csupán csak a mélyebb rétegekben elhelyezkedő, talajvízhez közelebb fekvő csontvázak voltak ép állapotban. A többi hullának csak hosszúcsontjai, ill. fogai maradtak épségben, a vázhoz tartozó többi csont elporladt.

A vázak mellett csekély számú mellékletet találtunk, melyek döntő többsége párizsi ruhakapocs, ill. fiatal lányok esetében pártához tartozó nagyszámú apró, színes kásagyöngy. Textilmaradvány szintén csak néhány koporsóból került felszínre. Ezek a legtöbb esetben a koporsó textilbéléséből, vagy a halott feje alá helyezett párnából származtak.

Jellegzetesnek tekinthető némely koporsó külső díszítése. Ezek nagyobb része kb. 1 cm átmérőjű kerek, lapos bronzveretek rendszeréből állt, melyeket a koporsótető külső szegélyén, vagy középtengelyében helyeztek el. Két kiemelkedően gazdagon díszített koporsótetőn a veretek több sorban, ill. hullámvonalban helyezkedtek el. A koporsókat minden esetben nagyméretű, 10–12 cm hosszú szegekkel zárták le, melyet szinte minden temetkezésnél azonosítani tudtunk. A temetőt a régészeti megfigyelés során megtalált kő fedlap, valamint a csekély számú melléklet alapján a 17–18. századra keltezhetjük.

MAKOLDI MIKLÓS – GÁL-MLAKÁR VIKTOR

531. Tolna, Aranykalász Tsz (KÖH 72961)

(Tolna megye) Rő, Kö, Tő

2010. március 3-án terepbejárást és műszeres lelőhelyfelderítést végeztünk Tolna külterületén, a tolnai szennyvíztelep fejlesztéséhez és új szennyvízvezeték építéséhez kapcsolódóan. A terepbejárást során a tervezett szennyvízvezeték nyomvonalát kutattuk, a vezeték gerincvonalától 50–50 m szélességben. Az egykori Aranykalász Tsz-hez vezető gazdasági út elágazásától K-i irányban új régészeti lelőhelyet azonosítottunk. A felszínen gyűjthető kerámiatöredékek alapján római kori, középkori és kora újkori (török kor) lelőhely valószínűsíthető. A leletek

közül egy viszonylagos épségben megmaradt török kori pipa emelhető ki.

Munkatársak: Tóth Bálint, Vadas Livia, Szabó Domán.

LIGNER JÁCINT

532. Tornyosnémeti határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, Sza

2010. április 29-én helyszíni szemlét végeztünk Hidasnémeti és Tornyosnémeti települések határában.

Király-domb (KÖH 56893): A volt Tornyosnémeti Tsz telepétől D-re húzódó csatornától D felé indulva, a Kassára vezető út K-i oldalán több frissen szántott területet találtunk, melyeket sorban bejártunk. Három helyen leleteket találtunk, melyek jó része már Hidasnémeti házai, utcái mentén feküdtek. A gát kanyarulatától Ny-ra elhelyezkedő, ÉK–DNy irányú enyhe kiemelkedésen kb. 150×40 m-es területen császárkori település nagy mennyiségű kerámiaanyaga került elő közepes sűrűséggel. Hidasnémeti, Széchenyi u. K-i végén, a közút K-i oldalán, a beépítetlen területeken ÉK–DNy irányú enyhe kiemelkedésen kb. 120×35 m nagyságú területen az AVK(?), a bükki kultúra leleteit (kerámiát, díszített kerámiát, obszidián és hidrokvarcit pattintott köveket, paticsot) találtuk közepes mennyiségben, közepes sűrűséggel, továbbá előkerült két bronzkori kerámiatöredék is. A lelőhely feltehetően folytatódik a közút Ny-i oldalán, Hidasnémeti belterületén (Hidasnémeti, Sport u. K-i vége). A közút K-i oldalán, a Hernád magaspártjának beépítetlen darabján, ÉK–DNy irányú, kb. 120×25 m-es területen középső neolitikus (bükki kultúra), bronzkori és császárkori leleteket gyűjtöttünk nagyobb mennyiségben, melyek közepes sűrűségben helyezkedtek el a felszínen. A fenti leletelőfordulások a Pusztai Tamás által már 2006-ban Király-domb néven bejelentett, egyetlen nagyméretű újkőkori és középkori lelőhely részét képezik.

Tsz-től K-re (KÖH 75375): A Herman Ottó Múzeum Régészeti Adattárának 717-69 leltári számú dokumentuma szerint Tornyosnémeti területén 1968 decemberében és 1969 januárjában a MÁV lefolyócsatornát ásatott, melynek során régészeti leletek kerültek elő. A lelőhelyet Hajdú Lajos Hidasnémeti lakos jelentette be, aki 1969 márciusában „kőkorszaki eszközöket”, „korongolt kerámiadarabokat” talált, valamint „őskori öntőhelyet” és „várarkot” figyelt meg a helyszínen. Az Adattárban nincsenek további adatok a lelőhelyről. A Múzeum Gyűjteménye 1969-ből származó császárkori és 1970-ből származó neolitikus, a bükki kultúrához köthető leleteket őriz Hajdú Lajos ajándéka megjelöléssel, lelőhelynév nélkül. A terület földrajzi térképén – hozzávetőlegesen a bejelentő által leírt helyen – erődített őskori településre utaló nyomokat figyeltünk meg, emiatt döntöttünk a helyszíni szemle mellett.

A szemle során megállapítottuk, hogy a volt Tornyosnémeti Tsz K-i oldalán induló, a gátra felfutó földút